

Can Pasqual

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Alçada: 104

Coordenades:

Latitud: 41.445641727682
Longitud: 1.8586474657059
UTM Est (X): 404659
UTM Nord (Y): 4588858

Classificació

Número de fitxa 08091 - 260
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVI - XVIII - XX
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL / Immobile / 8380-I
Sòl de Protecció Especial (Pla territorial Metropolità de Barcelona, Pla Director Territorial de l'Alt Penedès)
Número de fitxa del Catàleg de Patrimoni del POUM E2- 20.
Jaciment de Can Pasqual, núm. 18522 de l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya-IPAPC
Data aprovació: dv., 05/06/2015 - 12:00
Número inventari Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, 2668
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial - productiu

Titularitat	Privada
Titular:	001004500DF08G0001AW
Fitxes associades:	
<u>Rellotge de sol de can Pasqual</u>	
<u>Jaciment arqueològic de can Pasqual</u>	
Autoria de la fitxa	Martí Picas. INSITU SL
Data de registre de la fitxa:	dl., 27/05/2024 - 15:26

Descripció

La masia de can Pasqual és una masia molt ben estructurada en la que el cos principal de la masia, orientada al sud-est està flanquejada per una línia de coberts agrícoles i l'era en posició frontal. El perímetre de l'era està clos amb una tanca feta a principis del segle XX. A la part posterior de la casa s'hi troba el celler.

El cos principal del mas és de planta quadrangular amb coberta a doble vessant. Segons l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic, la distribució és de planta baixa amb pis i golfes. De la façana principal en destaquen el portal de mig punt amb grans dovelles i brancals de pedra polida descentrat de l'eix de la coberta. En aquesta façana la planta baixa no disposa de més obertures. Al pis, hi trobem dues finestres quadrangulars, regularitzades en etapa contemporània i un balcó amb barana de forja ubicat sota el carener. Menció a part però, el rellotge de sol de gran qualitat i estat de conservació que ocupa una part prominent de la façana principal..

A la façana posterior, hi podem veure algunes finestres més repartides entre la planta baixa i pis, sense cap element destacat. A la part interior de l'era o el pati, S'ha adaptat l'entrada al mas, i trobem una portalada amb arc de mig punt. Destaca el pou ubicat en un dels laterals de l'era. L'espai entre el celler i la casa tenia un accés exterior per aquest costa, tancat amb una porta massissa de ferro i fusta i una petita teuladeta.

El celler disposa de coberta de fusta i teula a doble vessant i actualment acull la sala d'esdeveniments i l'exposició de la col·lecció familiar a partir d'una mosta d'eines i maquinària agrícola que demostren l'activitat de la finca amb la vinya, el celler i l'elaboració de vi tradicionalment al llarg dels segles. La sala dividida en dos nivells, separen la part baixa on ara hi ha un espai més destinat a actes de grup més nombrós, i l'espai ubicat a la part superior on s'exposen peces més de detall en vitrina, i es fan actes més de tast en petit format. Un conjunt de plafons explicatius a la paret acaben d'explicar de manera més extensiva la història de la casa i la família.

A l'exterior de la casa, entre la carretera i la façana de ponent, hi ha un petit jardí romàntic que Lluís Riu (2013) descriu com un espai adornat per una palmera i xiprers retallats, els quals confereixen un aire que evoca els jardins indians. L'element botànic més distintiu és una morera centenària d'imponent tronc, que comparteix estructura arbòria amb una figuera i un lledoner. La diversitat de la seva capçada també es veu enriquida per la presència d'una petita palmera.

Actualment, a can Pasqual tot i que l'activitat principal és la vinya, també elaboren una petita quantitat de vi i cava amb marca pròpia que dona molt valor afegit a la visita del conjunt.

Història

L'historiador Ramon Rovira ha realitzat un estudi detallat sobre la història de la masia, traçant la seva documentació més antiga fins a mitjan segle XIII. A partir de l'anàlisi de la genealogia de les famílies que han posseït la propietat, Rovira ha reconstruït els esdeveniments històrics associats al lloc.

La història de la propietat de can Pasqual es pot resseguir fins a l'any 1214, quan es documenta el mas Palau dins el terme de Gelida, pertanyent a la parròquia de Sant Pere, mitjançant una venda i concessió realitzada per Vidal de Palau i la seva esposa Berenguera a Arnau d'Olivella, prior de Santa Maria de Montserrat. El 1513, es registra que Sebastià Canals posseïa el mas Palau jussà i altres propietats heretades del seu pare, Joan Canals, que al seu torn les havia adquirit de Ponç Canals, avi de Sebastià, el qual les va comprar l'any 1458 a la filla de Pere Llobet. Al mateix temps, es menciona un altre mas, propietat de Bernat Rovira del Molí, que anys després es trobava en ruïnes.

El fogatge de 1515 fa esment de la vídua Canals, indicant que probablement no tenien descendència. El mateix any, Jaume Pascual apareix com a procurador dels senyors de Gelida, i el 1528 com a majordom del castell de Gelida. El 22 de desembre de 1531, el batlle de Gelida, Joan Mas, per manament de Joan d'Erill-Orcau, senyor de Gelida i consort d'Anna Violant Bertran, atorga la possessió del mas Canals a Jaume Pascual, establert com a fundador de la nissaga dels Pascual fins a l'actualitat. Un document de 1598 menciona una ratificació de l'any 1557.

El fogatge de 1553 torna a esmentar Jaume Pascual. Diversos membres de la família Pascual van exercir com a batlles de Gelida: Joan Pascual i Canals (1667-1692), Joan Pau Pascual i Sàbat (1805-1806), i Antoni Pascual i Domènec (1833, 1843-1844 i 1852-1854). En un inventari dels bens de Joan Pau Pascual i Sàbat (+1812), es descriuen detalladament els continguts de la casa i les propietats, 11 botes al celler interior i 18 botes al celler exterior, així com diverses peces de terra conreades a rabassa morta. A part dels treballs pagesos, del 1806 al 1808, com a mínim, se'n tragué carbó de pedra.

Segons l'inventari de Patrimoni Arquitectònic, el 1808 s'hi elaborava aiguardent i el 1880, com arreu, la fil·loxera destruï les vinyes de la casa, les quals s'hagueren de refer totalment amb ceps americans.

El jardí (RIU, 2013) va ser creat al voltant de l'any 1887 per Antoni Pascual i Roig, motivat pel desig de la seva esposa, la senyora Francesca Fosalba i Llonc, de recrear l'ambient del jardí familiar de Collbató, el seu lloc d'origen.

Per altra banda, com a referència contemporània, Enric Carafí descriu la reobertura de la masia de Can Pasqual l'any 2021 com un esdeveniment destacat per al poble. Segons Carafí, el celler can Pasqual va inaugurar recentment el Vitiespai, un nou espai de tast ubicat entre les vinyes. Aquest espai permet als visitants degustar els productes del celler i participar en activitats culturals com música i poesia en directe. Fundat el 1531 i recentment reactivat després d'un període de letargia, el celler can Pasqual se suma a la tendència creixent al Penedès de combinar l'enoturisme amb la promoció de productes locals i activitats culturals.

Una de les figures rellevants del municipi fou fill de can Pasqual. Es tracta de Joan Pascual i Batlle.

Bibliografia

CARAFÍ, Mercè (1998). *L'Abans. Recull gràfic de Gelida, 1890-1965*. Efadós Editorial.

MOSEGUÍ, Jaume (2024). Catàleg de Masies i cases rurals; dins el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Gelida. AJUNTAMENT DE GELIDA. 2024.

RIUS, Jaume (coord.) (2011). *Gelida. Retrats d'un temps*. Andana Edicions.

RIUS, Lluís (2013). “Jardins, masies i arbres simbòlics” Programa Festa Major, 2013, p.71-72.

ROSELLÓ, Joan (2018). L'arquitectura de Joan Pascual Batlle dins del marc de la societat de Gelida de finals del segle XIX. La Quaderns Gelidencs d’Història i Societat – 6. Ajuntament de Gelida.

ROVIRA, Ramon (2004). Notes de toponímia i camins. Programa Festa Major 2004. pp. 22-27.

ROVIRA, Ramon (2004). "Una aproximació històrica de l'evolució de Gelida". Programa Festa Major 2004. pp. 22-28.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

[Programa de Festa Major 2004](#)

[Programa Festa Major 2013](#)

